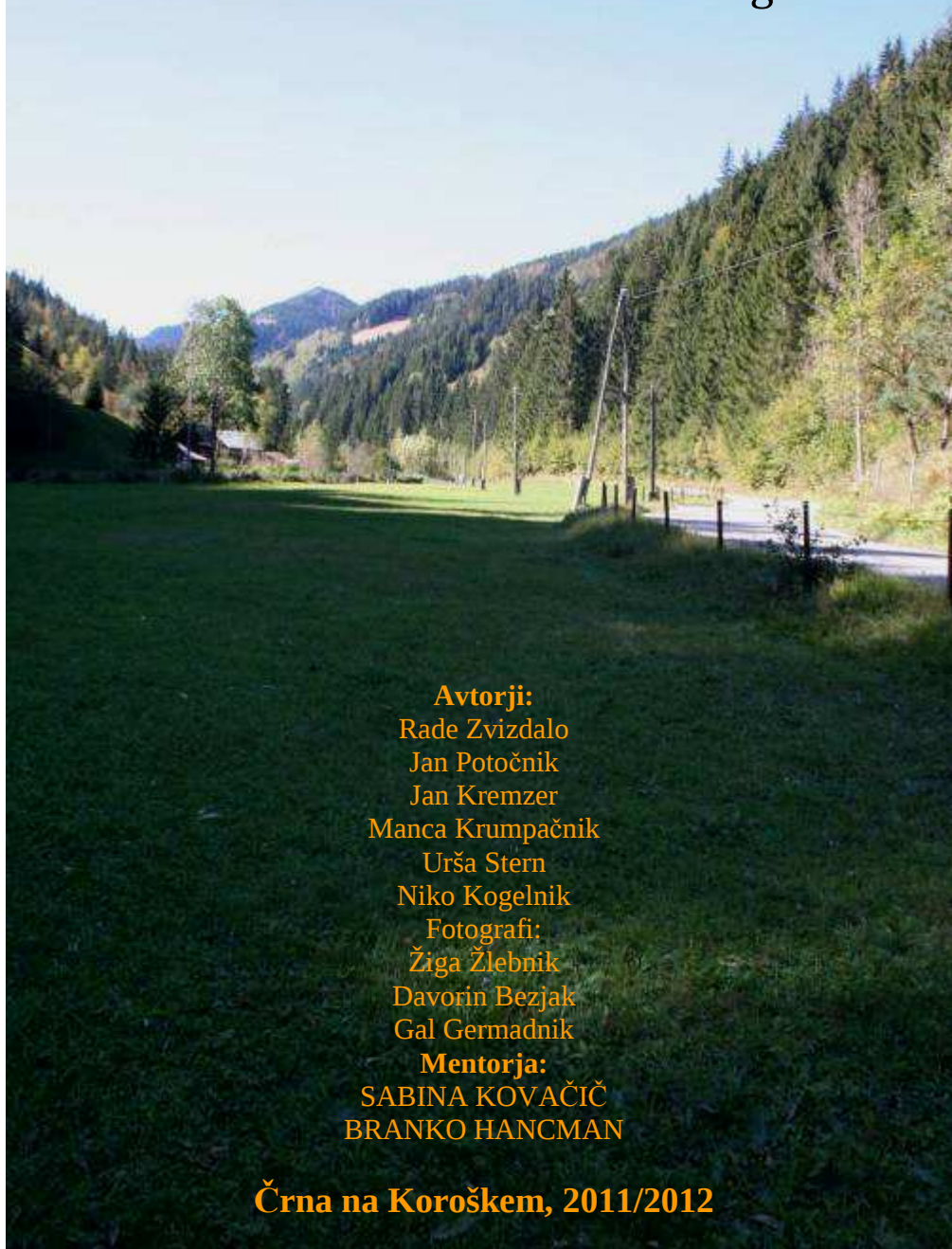

OŠ ČRNA NA KOROŠKEM

Od Črne do izvira reke Meže

Turistična raziskovalna naloga

Avtorji:

Rade Zvizdalo
Jan Potočnik
Jan Kremzer
Manca Krumpačnik
Urša Stern

Niko Kogelnik

Fotografi:

Žiga Žlebnik
Davorin Bezjak
Gal Germadnik

Mentorja:

SABINA KOVAČIČ
BRANKO HANCMAN

Črna na Koroškem, 2011/2012

POVZETEK

V nalogi smo odgovorili na vprašanje, kaj nam je všeč pri nas in kako bi lahko našo znamenitost turistično promovirali.

Odločili smo se predstaviti čudovito dolino Koprivno, eno od treh zanimivih dolin v naši bližini.

Koprivna je razloženo naselje samotnih kmetij v Občini Črna na Koroškem. Je lepa alpska dolina v povirju reke Meže med Raduho, Olševo in Peco. Na severni in zahodni strani meji na Avstrijo. Med najvišjimi kmetijami na Slovenskem se skriva lepota, cerkev sv. Ane, ki skupaj z domacijo Jelen daje dolini mysticno podobo. Turisti prihajajo sem predvsem zaradi v Evropi redkega oltarja s crno podobo Marije z Jezusom. Grajena je zelo preprosto, veliko pa prispeva k enotni podobi koprivske pokrajine. Ogleda vredna je tudi cerkev sv. Jakoba, ki je zanimiv primer lokalnega stavbarstva iz 14. stoletja. Streljaj stran je druga najvišja kmetija Jekel, z nadmorsko višino 1322 m. Konec doline sega pod goro Olševo, na kateri lahko obiščete znamenito Potočko zijalko ali pa se le ozrete v daljavo proti Uršlji gori in Peci in občudujete pokrajino.

Nekje za hrbtom pa bo tiho žuborel potoček reke Meže, ki tukaj že drugič pride na površje. Prvi izvir Meže je namreč v Avstriji, drugič pa pokuka na plan prav na začetku doline Koprivne.

Iz Črne na Koroškem gremo po glavni cesti naravnost po tesni dolini reke Meže. Pri kmetiji Lipold zavijemo levo, nato pa nas smerokazi vodijo v prelep rojstni kraj reke Meže.

Na pot se lahko odpravimo z avtom, peš ali s kolesi. Želimo vam predstaviti vse tri možnosti.

Pripravili smo turistične pripomočke, ki bi jih v sodelovanju z Občino Črna in TIC Črna poskušali postopno uresničiti. Vseskozi smo se z njima povezovali. Obe ustanovi sta z veseljem sodelovali in nam ponudili pomoč in v prihodnjem letu tudi nekaj finančnih sredstev.

Skupaj bomo izdelali zgibanko Od Črne do izvira Meže in igro Spomin – Koprivna.

Predstavitev bomo objavili na spletni stran šole in izdelali foto reportažo o Koprivni.

Da bi privabili čim več mladih, smo pripravili promocijski material, ki bi ga posredovali na vse osnovne šole. To so posebej izdelani programi za skupine kolesarjev in mladino. Dogovorili smo se tudi z izvajalci oglaševanja na Koroškem radiju in urednico lokalnega časopisa Črjanske cajtnge, da bomo tako privabili čim več ljudi v čudoviti svet neokrnjene narave.

KAZALO

1 UVOD.....	3
1.1 Zgradba naloge	4
1.2 METODOLOGIJA	4
1.3 DELO PRI IZBIRNEM PREDMETU	4
2 RAZISKOVALNI DEL NALOGE.....	6
2.1 VSEBINSKA IZHODIŠČA TURISTIČNE NALOGE.....	6
2.1.1 Opis poti	8
2.1.2 Če skreneš s poti desno, si lahko Pri Matjažu	9
2.1.3. Perkmandeljč	10
2.1.3.1 Perkmandeljč v našem kraju	10
2.1.3.2. Sorodnik našega je Perkmandeljč v Vačah.....	10
3 TURISTIČNA PROMOCIJA KOPRIVNE.....	11
3. 1 POHODNIŠKE POTI	11
3. 1. 1 POT v Koprivno - peš	11
3. 1. 2 POT v Koprivno - s kolesom	11
3. 1. 3 POT v Koprivno - z avtom	12
3. 2 POHODI V KOPRIVNO V LASTNI REŽIJI.....	13
3. 3 PROGRAM VODENIH SKUPIN.....	13
3.3.1 Začetek poti pri medvedu.....	13
3.3.2 Na razpotju.....	14
3.3.3 K Matjažu in k Perkmandeljcu.....	14
3.3.4 Dolina Koprivne	16
3.3.5 Kulinarika in pri Škrubiju.....	17
3.3.6 Podružnična šola Koprivna.....	20
3.3.7 Kam? K sv. Jakobu, sv. Ani ali izviru Meže?	21
4 PROMOCIJSKI IZDELKI	25
4. 1 ZGIBANKE	25
4. 2 IGRA SPOMIN	25
4. 3 NAPOJ MLADOSTI IN LJUBEZNI	25
5 OGLAŠEVANJE IN PROMOCIJA.....	26
5. 1 KOROŠKI RADIO	27
5. 2 ČRJANSKE CAJTNGE.....	27
5. 3 SPLET	27
6 SKLEPNI DEL	28
7 VIRI IN LITERATURA.....	29

1 UVOD

Črna na Koroškem je slikovita občina. Njen sedež, kraj Črna, velja za najlepši turistični kraj v Mežiški dolini, znan po tradicionalnih koroških turističnih tednih. Njeni naravni biseri so čudovite alpske doline Topla, Koprivna in Bistra. Na Ludranskem Vrh seže zgodovinski spomin Najevske lipe, najstarejše slovenske lipe, do turških vpadov v naše kraje. Na minule čase spominjata tudi domiselno urejeni rudarska in etnološka zbirka v središču kraja.

V kraju samem se nahaja še smučišče, zibelka vrhunskih smučarjev, ki so najzaslužnejši za to, da velja Črna za »vas olimpijcev«.

Tu živi narod, ki mu rod veliko pomeni. Veliko da na svoje korenine in jih ceni. V svoje gene so si vkovali tudi ljubezen do domačega kraja in bližnje okolice. Ena izmed dolin, to je Koprivna, zagotovo sodi tja. Radi pošalimo: »Si trmast ko Koprivc!« Tega ne mislimo v slabšalnem smislu, temveč s tem nakažemo tisto trmo in vztrajnost, ki je bila mnogim rodovom Koprivcev potrebna, da so vzdržali in preživeli v trdem, a prelepem okolju.

1.1 ZGRADBA NALOGE

NAŠ MOTO

Čim večjemu številu ljudi predstaviti eno od naših prelepih alpskih dolin – Koprivno – in jih popeljati vse od Črne na Koroškem do izvira Meže.

V nalogi bomo predstavili, kako smo delali v krožku, opisali kraj Črno na Koroškem in možnosti, ki jih želimo ponuditi:

- S KOLESOM k izviru Meže,
- PEŠ k izviru Meže,
- Z AVTOM k izviru Meže,

nato pa vam bomo predstavili še naše turistične izdelke.

1.2 METODOLOGIJA

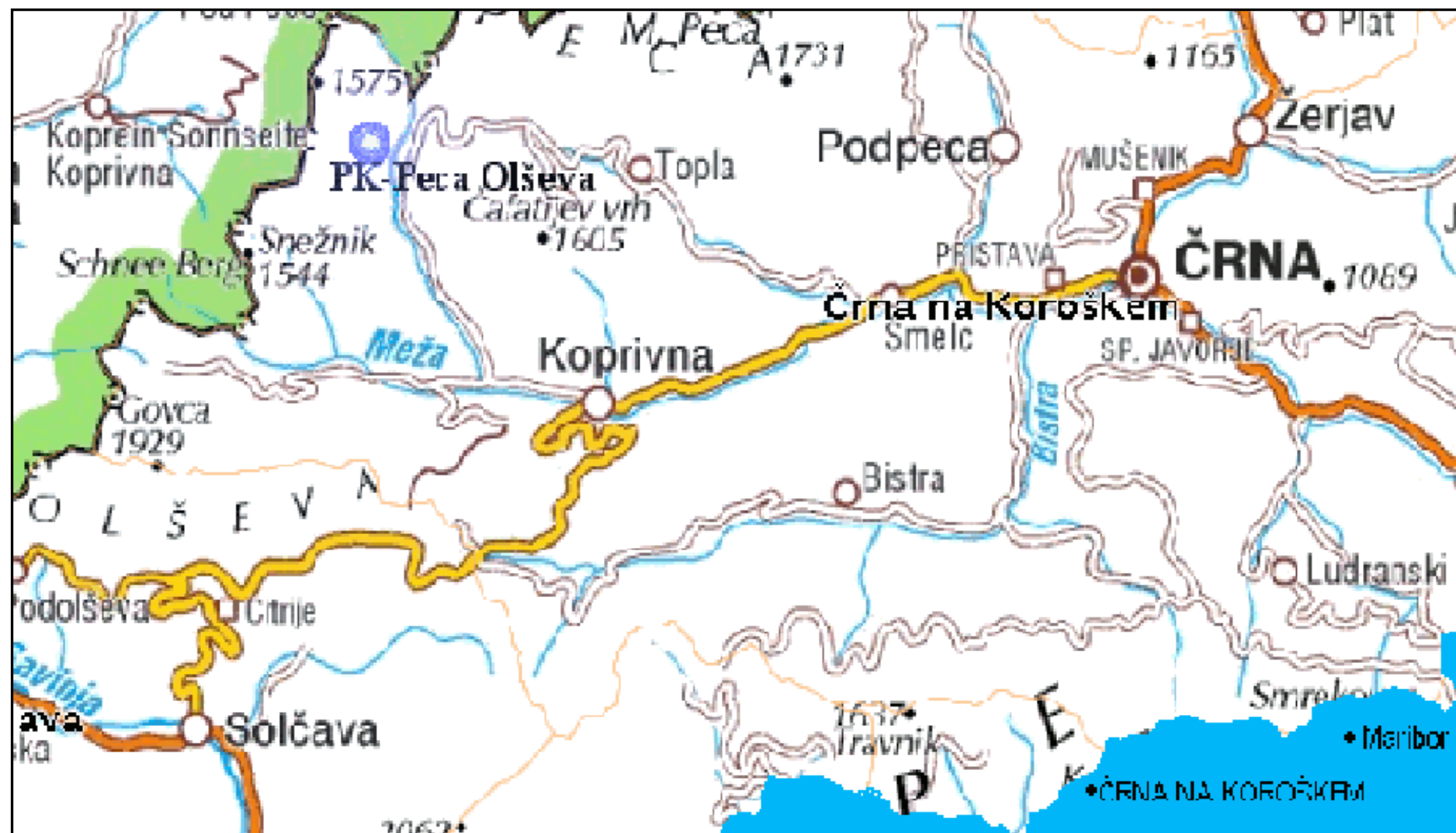
Nastanek takšne naloge zahteva veliko dela. Najprej imeti idejo in ugotoviti, kaj sploh želimo. Potem se šele lahko lotiš resnične izvedbe. Glede na to smo v našem krožku uporabili veliko različnih metod in oblik dela:

1. nevihto možganov
2. razgovor, analizo
3. izbor predlogov
4. razdelitev nalog med člane krožka
5. raziskovalno delo – pogovori, brskanje po internetu
6. iskanje poslovnih partnerjev, možnih financerjev, sodelavcev
7. tedenski sestanki, izmenjava mnenj
8. pisanje naloge

1.3 DELO PRI IZBIRNEM PREDMETU

Vemo, da živimo v zelo lepem, zanimivem in prepoznavnem kraju. Najprej smo si zadali nalogo, da ugotovimo, zakaj nas vedno, ko se pripeljemo v Črno na Koroškem in zagledamo znano okolje, prijetno stisne pri srcu in si rečemo:

»Tu mi je pa všeč!«

2 RAZISKOVALNI DEL NALOGE

2.1 VSEBINSKA IZHODIŠČA TURISTIČNE NALOGE

Na Osnovni šoli Črna smo se tudi letos odločili sodelovati na festivalu TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA, ki ga organizirata Turistična zveza Slovenije in Zavod RS za šolstvo.

Mentorja ga. Sabina Kovačič in g. Branko Hancman sta dobro sodelovala že lani in sta za delo v turistični dejavnosti navdušila učence naše šole.

Črna nudi veliko možnosti preživljanja prostega časa, je del prelepe narave in obdajajo jo čudovite doline, kjer se človek enostavno prerodi. Upamo, da bomo tudi z našo raziskovalno nalogo uspeli pripeljati na Koroško in v Črno turiste, kajti nikomur ne bo žal niti sekunde, ki jo bo tu preživel.

Všeč mi je? To je tema letošnje naloge.

Kaj izbrati? Kaj predstaviti?

To so bile naše dileme!

Vse okoli nas je lepo, zanimivo.

Sklenili smo, da moramo zagotovo predstaviti eno od naših dolin, saj s svojo naravno lepoto lahko privabijo tako mlajšo kot starejšo generacijo, ponujajo čudovite razglede, izlete, s svojimi naravnimi lepotami lahko popestrijo naš vsakdan ali preženejo temne misli.

V te doline nas vodi vodijo stezice, ki so nezahtevne in lahko dostopne za vse generacije. Velik del poti lahko prevozimo z avtom, se podamo do njih s kolesom ali kar peš.

Osnovni cilj naše skupine je, da dolino Koprivne, za katero smo se odločili, izve čim več ljudi, da spoznajo še eno možnost za nedeljski družinski izlet in ob toku reke Meže pozabijo na vse tegobe sveta.

Črna na Koroškem bi tudi s tem postala prepoznavnejša.

Želimo privabiti vse od najmlajših do najstarejših, saj izbrana točka ponuja raznolike možnosti. Osnovnošolcem oziroma nasploh mlajši generaciji pa bi radi povedali, da smo ponosni na del domovine, kjer smo doma.

Najprej bomo poiskali podatke v različnih knjižnih in neknjižnih virih in na internetu. Podali se bomo tudi na izlet vse do izvira Meže in s seboj povabili člane foto krožka.

Da pa bo naš projekt res uspel, bomo k sodelovanju povabili organizacije in društva, ki bi nam pri izdelavi naloge in sami promociji lahko pomagali.

Povezali se bomo s TIC – Turistično informacijskim centrom, Občino Črna,

Turističnim društvom, g. Matjažem Mrdavšičem in še s kom.

Sodelovanje znotraj skupine in z zunanjimi sodelavci je nujno potrebno, saj menimo, da lahko le tako naredimo uspešen projekt.

Črna je majhno naselje na Koroškem. Leži na 586 m nadmorske višine, s cerkvijo sv. Ožbolta v središču kraja. Ima 3566 prebivalcev. Občina zavzema 156 km² in je najobsežnejša v Mežiški dolini. Je pa, žal, tudi najbolj onesnažena s svoncem.

Na severu jo obdaja Šumahov vrh, na zahodu in severovzhodu so Peca ter Obistove skale. V centru Črne je spomenik, ki ga je zasnoval Jože Plečnik, in je posvečen padlim borcem. Ob njem se nahajajo prenovljena banka, pošta, občina, poročna dvorana ter cerkev.

Ne preveč lepa cesta vas pripelje v vasico, ki je slikovito, prijetno naselje v trikraki dolini ob reki Meži na desni in Javorskem potoku na levi, na križišču dveh cest – na levo proti Šoštanju in desno proti Koprivni. Ko prideš v Črno po dolini Meže, ti nekje v notranjosti nekaj reče:

"TU MI JE PA VŠEČ."

Od spomenika v središču Črne se lahko na levo odpravimo proti gasilskemu, kulturnemu ter zdravstvenemu domu. Kot smo že omenili, nas ta cesta vodi do Šoštanja. Pred naseljem Javorje lahko na desno zavijemo tudi k Najevski lipi, kjer vsako leto poteka srečanje državnikov.

Če pa v krožišču zavijemo desno, nas pot vodi proti alpskim dolinam Koprivne, Bistre in Tople, na Raduho, Solčavo in še kam. Najpomembnejše je smučišče, ki se nahaja le 300 m iz centra. Naj omenim, da je na tem smučišču prvič smučke preizkusila Tina Maze, pred njo pa še vrsta dobrih smučarjev, kot so Katjuša Pušnik, Mitja Kunc in Aleš Gorza. Vsi so bili tudi učenci naše šole.

V smeri proti Koprivni se peljemo skozi naselje Pristava, mimo nogometnega stadiona NK Peca. Črna je res zelo slikovit ter zanimiv kraj, zato priporočamo, da nas obiščete večkrat ter si ogledate vse naše znamenitosti, na primer forma vivo pri hotelu Krnes in medveda v Centru. Obiščite naše gore ter zanimivo Smrekovsko pogorje, kjer je pred davnimi leti deloval vulkan.

Črna na Koroškem ima prav poseben svetovni rekord. Je kraj, ki ima na število prebivalcev največ športnikov, ki so nastopili na olimpijskih igrah. Črnjani smo ponosni nanje, še posebej na tiste, ki so nastopili na največjih svetovnih tekmovanjih. Iz naših vrst izhajajo olimpijci Danilo in Drago Pudgar, Katjuša Pušnik, Mitja Kunc, Nataša Lačen, Aleš Gorza, Tina Maze. Grega Lačen je svetovno znan alpinist, ki je stal tudi Mount Everestu, najvišji gori sveta.

Športna zveza Črna na Koroškem združuje športna

društva in klube, tako tekmovalne kot rekreativne. Naši občani se lahko organizirano ukvarjajo z alpskim smučanjem, smučarskimi teki, nogometom, odbojko, kegljanjem, šahom, konjeništvom, karatejem, planinstvom, alpini-zmom, športnim plezanjem pa tudi s tenisom, odbojko na mivki, malim nogometom, hokejem na rolerjih, zimskim kegljanjem in še z drugimi športi.

Med športnimi objekti je treba omeniti smučišče, kjer pozimi smučajo številni rekreativci ter tekmovalci. Na relaciji Pristava-Loge je pozimi urejena steza za smučarski tek. Omeniti je treba še naš nogometni stadion, v sklopu katerega sta tudi dve tenis igrišči in igrišče za odbojko na mivki. Lansko leto smo naredili še asfaltno igrišče na Pristavi, ki je omogočilo športno udejstvovanje številnim otrokom in mladini.

Športno zelo aktiven je tudi CUDV, ki organizira oziroma sodeluje na številnih evropskih in svetovnih tekmovanjih oseb z motnjami v duševnem razvoju ter na svetovnih letnih in zimskih specialnih olimpijskih igrah.

2.1.1 Opis poti

Črna na Koroškem je izhodišče poti, od koder se napotimo v dolino Koprivne.

Iz središča Črne nas pospremi prijazen pogled medveda, nato pa nas pot vodi desno po glavni cesti naravnost po tesni dolini reke Meže, ki ji sledimo ves čas, do samega izvira, do vznožja gore Olševe.

2.1.2 Če skreneš s poti desno, si lahko Pri Matjažu

V gričih med Peco, Raduho in Olševo in slab streljaj od Avstrije stoji na ravnici gostišče Pri Matjažu. Tja zavijemo z glavne ceste v smeri proti dolini Koprivne. Obiskovalci ga najbolj poznajo po izredno odmevnem dogodku, ki se odvija pred gostiščem pozimi: izdelovanju snežnih gradov za kralja Matjaža. Ledene gradove zadnji konec tedna v januarju izdelujejo vse generacije, nastajajo na ravnini in prizadevni gospodar Matjaž pripravlja za ta pravljичni dan nameni veliko časa. Organizatorji so v resnici trije, a srce

projekta snežnih gradov bije prav v lastniku gostilne Pri Matjažu, nekakšnem živem kralju Matjažu. Ko sneg skopni in se gradovi vrnejo v oblake, je planjava pripravljena za poletne goste. Tu je izvrstno izhodišče za izlete po koroških gorah, zato prostor pogosto najamejo planinska društva za svoje tabore, prav tako skavti in taborniki. Del stalne ponudbe so poletni jahalni tabori, zanimanje pa je takšno, da so zasedeni že leto vnaprej. Otroci, ki so udeleženci teh taborov, so ves dan zaposleni s pravim delom, skrbijo za konje in jahanjem. Okrog gostišča srečujemo zanimive živali – konje, vietnamske prašičke – prelepi bernski ovčar pa je čuvaj. Še kakšna druga žival lahko najde tu zatočišče. Zgodba gostilne se je začela z večernimi sprehodi, ko sta sedanja lastnika, mož in žena, tod mimo k sosedu hodila po mleko. Tu je bila ruševina v koprivah, v ravnino pa se je zaraščal gozd. Ob priložnosti sta zemljo kupila in začela graditi hišo. A z zaprtjem rudnika je življenje postalo težko, ljudje so odhajali in žalostni zapuščali dolino in hribovske vasi. Lastnika sta vztrajala in z leti se je obrnilo na bolje. Danes lahko na tem kraju taborimo, pozimi pa občudujemo prelepo pokrajino pod varstvom Pece in kralja Matjaža. Vsekakor gre za prelepe točke Koroške, zato se, kadar boste zaželeli svoj vsakdanjik popestriti z malce pravljice, le odpravite na ta konec Slovenije. Tu se lahko tudi naročite za obisk pri Perkmandeljcu.

OKREPČEVALNICA PRI MATJAŽU, Podpeca 43
SI-2393 ČRNA NA KOROŠKEM
☎ +386 2 87 03 003
pri_matjaz@carantania.net
<http://carantania.net/matjaz>
Matjaž Mrdavšič

2.1.3 Perkmandelj

Perkmandelj je bajeslovno bitje, ki so si ga izmislili rudarji. To je rudarski škrat, ki biva po vseh rudnikih Slovenije in slovi po navihanosti ter prijaznosti. Velikokateri kraji v Sloveniji organizirajo srečanje z njim.

2.1.3.1 Perkmandelj v našem kraju

Pri nas Perkmandelj biva v podzemlju Pece. Lahko ga srečamo, ko se peljemo s kolesom po opuščenih rovih rudnika, lahko gremo peš ali pa kar v njegovo votlino v domovini kralja Matjaža v Mitneku v Podpeci.

Če se želite srečati s škratom, lahko stopite v stik z Matjažem Mrdavšičem. Najdete ga v gostilni Pri Matjažu, kjer organizirajo gradove kralja Matjaža. Domuje v Podpeci 43, v Črni na Koroškem. Pokličemo ga lahko na telefonsko številko 031 327 395 ter se z njim pogovorite o podrobnostih (ceni, trajanju ...).

2.1.3.2 Sorodnik našega je Perkmandeljca v Vačah

"Tam, kjer lahko nabiramo borovnice, kjer ni iz zemlje štrlečih belih skal, kjer dobro uspeva krompir, kjer raste kostanj, tam se je dogajalo, da smo srečali Perkmandelca, ki je po knapovsko preklinjal, ker ni imel komu nagajati v svojih zasutih rudnikih. To je bilo v tako zelo davnih časih, da ta nagajivi škrat ni omenjen v knjigi pravljič in bajk o škratih, vilah, velikanih ... " (Internet.)

3 TURISTIČNA PROMOCIJA KOPRIVNE

3.1 POHODNIŠKE POTI

KOPRIVNA JE DOLINA, prepletena z lepoto, lahko dostopna v vsakem letnem času. Žal je premalo poznana in zato smo pripravili programe za turistično prepoznavnost.

Koprivna vabi vse generacije, mlade in stare, pohodnike vseh starosti. Malo starejše bo navdihnila čudovita narava s svežim zrakom, raznovrstnim drevjem, čudovitim razgledom in drobnimi skritimi koščki poti, primernimi za sprehode. Ob teh poteh se bo marsikdo starejših spomnil svojega otroštva, preživetega v naravi. Mlade starše z otroki, ki radi doživijo nekaj čarobnega in posebnega, bo navdušila pravljlična barvitost Koprivne v jesenskem času, ki je vseskozi zavita v tančico skrivnosti. To čarobno lepoto bomo mi odkrivali tudi mi.

3.1.1 POT v Koprivno – peš

Vzameš 'rukzok', daš vanj malo hrane in pijače, pa kakšen kos oblačila in pot pod noge ... slediš kažipotom in to je to!

3.1.2 POT v Koprivno – s kolesom

Ne pozabimo na najstnike ...

V Koprivno vodi krasna pot, ki jo mladostnik z lahkoto prekolesari, primerna pa je tudi za vse, ki radi kolesarijo. Opremljena je z zemljevidi za gorsko kolesarjenje in dobil boš vse podatke, ki jih potrebuješ.

Prvi gorski kolesarski center v Sloveniji obstaja v Črni na Koroškem že od leta 1995. Številne gorske doline se v okolici kraja dvigajo pod mogočne alpske vrhove. Gozdovi z nepregledno mrežo gozdnih cest in kolovozov nudijo skoraj neomejene možnosti za gorsko kolesarjenje. Kolesarska baza za aktivnosti, ki se odvijajo v okoliških gorah in gozdovih, je novi center gorskega kolesarskega parka na turistični kmetiji Koroš v Jamnici. Za kolesarje je poleg

osnovne hotelske ponudbe na voljo še servis in izposoja koles, kolesarnica, pralnica in sušilnica, savna, za prevoze pa mini bus.

MOUNTAIN BIKE NOMAD

Naslov: Center 153, 2393 Črna na Koroškem

Telefon: 02 870 30 60 e-mail: krnes@siol.net www.bikenomad.com

3. 1. 3 POT v Koprivno – z avtom

Kolikor toliko dobra cesta je Koprivno motoriziranemu izletniku približala še bolj, saj se lahko pripelje do vznožja Olševe, čisto k izviru Meže. Opremljena je z oznakami in kažipoti.

3. 2 POHODI V KOPRIVNO V LASTNI REŽIJI

Ponujamo možnost samostojnih pohodov ali organiziranih – različni izleti.

Za pomoč takim pohodnikom bomo izdelali zgibanke. Vse podatke, vključno z zemljevidom, bo možno videti tudi na spletni strani. Zgibanko bo možno dobiti na TIC Črna, v naši šoli, v Podružnični šoli v Koprivni.

Zgibanko bo pripravila skupina učencev skupaj z mentorico in mentorjem in s finančno pomočjo Občine Črne ter Turističnega društva.

3. 3 PROGRAM VODENIH SKUPIN

Skupine, ki bi rade spoznale Koprivno, svoj prihod predhodno najavijo v TIC Črna, kjer se dogovorijo za vse ostalo.

Šolsko mladino lahko sprejmejo in vodijo tudi naši učenci, če predhodno javite na OŠ Črna na Koroškem, Center 142, 2393 Črna na Koroškem,

tel.: (02)870 41 40,

fax: (02)870 41 50,

e-mail: o-crna.mb@guest.arnes.si

Najavljeno skupino bomo pričakali pred šolo, na pot jih bo popeljala skupina učencev z mentorico.

3.3.1 Začetek poti pri medvedu

Najprej vam bomo predstavili znamenitost sredi Črne, to je naš medved.

Nato si bomo ogledali turistični zemljevid, da boste dobili predstavo, kje se nahajate, dobili boste našo zgibanko in zemljevid.

Pot nas bo vodila do razpotja za dolino Bistre in nato proti dolini Koprivne in Tople.

3.3.2 Na razpotju

Na razpotju se bomo odločili, ali jo mahnemo malo izven doline Koprivne v Podpeco in si v gostišču Pri Matjažu privoščimo bodisi kosilo, malico ali pa jahanje na konjih. V zimskem času lahko zgradimo lep snežni grad. Še prej pa skočimo v jamo in pogledamo, če je Perkmandelj slučajno doma. Vse po želji skupine in predhodnem dogovoru.

3.3.3 K Matjažu in Perkmandeljc

Pot nas bo vodila mimo turistične kočice, kjer bomo lahko dobili nekaj podatkov o tem, kako je znani kant avtor, ki je doma ravno v tem koncu sveta, Pidži, nekoč v skalah Peci zagledal obraz kralja Matjaža.

Reka Meža bo v poletni vročini v svojem zgornjem toku poskrbela za prijeten hlad in osvežitev.

3.3.4 Dolina Koprivne

Malo višje od tu boste že lahko uprli pogled v čudovito naravo doline KOPRIVNE.

Tu je Koprivna – potok, dolina in naselje. Levo je Olševa, nasproti so malo znani sredogorski gozdnati vrhovi z zanimivimi imeni: Maroldčev vrh, Kosov vrh, Kukužev vrh, Snežnik,

Jelenov vrh, Potoški vrh, Čofatijev vrh, desno pa je kraljica Koroške: Peca. Cesta je asfaltirana le po dolini, višje pa je samo makadam. Vseeno se lahko z avtom visoko pripeljete. Prijazen domačin pove, kod greš proti izviru Meže. Pripelješ se vse do (G)Ovševe planine, ki je lepa, obsijana s soncem in nekoliko skrivnostna.

Upamo, da boste imeli srečo z vremenom, kajti ni je lepše modrine neba, kot pa je poznana Koprivčanom.

Na poti se boste lahko tudi okrepčali. Kar nekaj gostiln je, kjer boste dobili tipične koroške jedi, pa seveda tudi dunajski 'šnicl' ali kaj drugega. A zagotovo ne smete iz naših krajev, ne da bi vsaj enkrat poskusili 'ajdove žganke' pa kislo mleko ali mlečni kofe in kločeve nudlne, grumpe, pa pavrški kruh'. Odrasli si lahko privoščijo še 'češplnov šnops'.

3.3.5 Kulinarika in pri Škrubiju

Prej našete koroške jedi lahko poskusite v gostilni pri Škrubiju.

V gostinski ponudbi velja načelo razvajanja, t. j. jedilnik po meri gosta (custom made), zato najavite svoj obisk telefonsko, da bi skupaj umerili jedilnik po vaših okusih, merah in gastronomskih prepričanjih.

Peter Lenče
Podpeca 65
2393 Črna
tel: +(386 2) 823 8226
Skrubi@gmail.com

Kuhar v gostilni, menda edini svoje vrste, preverja sedemdeset let stare babičine recepte, izumlja nove sladkosti in mesi take nudlne, da bi še kamen zajokal.

Za lačna usta, ki jih pot zanese mimo, se vedno najdejo suhe klobase domačega rodu, grumpi mali in veliki, koroški kruh iz peči bližnjih 'bic'* ter 'nudlni' in 'nudlci' takšni ali drugačni (nadev iz 'tepk', govedine, krompirja ali kakšnega drugega trenutnega navdiha).

V zimski dobi – ta je pod Peco tako dolga, da češnje prvo leto cvetijo in šele drugo leto rodijo – so na voljo pojedine, imenovane 'kraljeva', 'kraljičina', 'grofova', 'grofičina', sestavljene iz mesnih dobrot – krvavic, pečenic, mavžljev, suhega mesa ipd. s prilogami zelja, repe, žgancev, kruhovih cmokov in krompirja. Iz zaprašenih kuharskih bukev izvirajo tudi že skoraj pozabljene jedi iz bolj ali manj lačnih časov, kot je 'granadir marš'. Prepričanje, da kuhar najbolje skuha tisto, ob čemer se tudi njemu samemu sline cedijo, pri Škrubiju velja. Zato je vse, kar 'kurjo kožo' nosi, z vsem spoštovanjem prepuščeno drugim oštirjem. Z vztrajnimi perutnarji se na posebno željo in zahtevo sicer da pogoditi, vendar na lastno odgovornost. Koroška nima morja, Meža pa je za ribe premrzla, zato so tudi tovrstne specialitete zgolj teoretične.

Ker skoraj ne mine dan brez eksperimentiranja z recepti iz Škrubijeve obširne gastronomske knjižnice, goste kaj lahko preseneti poskušanje francoskih paštet, ročno pripravljene domače majoneze, namaz 'tapenade' ali kdove katere druge čarovnije iz širnega sveta.

* bica- babica

Petrove dobrote:

- bučna juha v kruhovih skodelicah
- goveja juha z domačimi fritati
- svinjska pečenka z nadevom iz suhih sliv
- goveja rulada
- gobov zavitek
- divjačina v lovski omaki
- kotleti z gobovim nadevom,
- ocvrta zelena z omako iz gorgonzole
- sveže zelje z orehi, črna redkev s šampinjoni ...

DELOVNI ČAS:

- odprto 15-22
- zaprto v ponedeljek (razen po dogovoru)

<http://www.skrubi.net/index.sl.shtml>

'Ajdovi žganki'

Postopek priprave:

ajdovo moko stresemo v slan krop, pokrijemo in pustimo, da dobro prevre, nato moko preluknjamo s kuhalnico, da se bolje prekuha. Vre naj počasi ½ ure, nato nekaj žgančnice (voda, v kateri se kuhajo ajdovi žganci) odlijemo ter zmešamo s kuhalnico. Če so žganci presuhi, jim prilijemo še malo žgančnice. Med mešanjem jim prilijemo malo vroče in čiste masti. Dobro premešano, pustimo stati 10 minut, jih

nadrobito v skledo in jih zabelimo (npr. z ocvirki). Poleg ajdovih žgancev lahko ponudimo kislo mleko.

'Mlečni kofe'

Najprej skuhamo črno žitno kavo ali po domače 'zoc'. To pripravimo tako, da damo v mrzlo vodo željeno količino kavnih nadomestkov. S stepalno šibo premešamo in mešamo, da počasi zavre. Pazimo, ker rado prekipi. Vre naj par minut, nato odstavimo z ognja, prelijemo s par kapljicami hladne vode, da se kavovine usedejo na dno. Posebej zavremo mleko in v še vroče (skozi gosto cedilo) precedimo pripravljeno, še toplo žitno kavo. Dodamo sladkor, premešamo, malo ohladimo in ponudimo.

'Grumpi'

'Tovsti grumpi' – pečeno svinjsko meso narezano na manjše koščke in pečeno v pečici z ustreznimi začimbami.

Svinjsko maščobo na dan kolin skupaj s kožo narežemo na približno cm velike kockice in počasi cvremo. Če imaš tako brez kože, je malo težje jesti same ocvirke, ker je vse skupaj precej mastno. S kožico so boljši, ker fino hrustajo.

'Kločevi nudlni'

Testo: 50 dag pšenične moke, 1 jajce, 1 žlica masti ali olja, ščepec soli, mlačna voda.

Nadev: 25 dag suhih hrušk, 1 jajce, kocke suhega belega kruha, sladkor po okusu, malo žganja.

Po nadevu iz suhih hrušk, ki jih na Koroškem imenujejo kvoce (Mežiška dolina) oziroma kloce (Mislinjska in Dravska dolina), so dobili ime kvočevi oziroma kločevi nudlni. Gre za testene, z nadevom polnjene žepke, ki jih še danes ponudijo kot samostojno jed ali sladico.

Priprava:

iz sestavin zgnetemo mehkejše testo in ga pustimo počivati. Medtem pripravimo nadev. Kuhanim suhim hruškam odstranimo peške, jih zmeljemo ali drobno zrežemo. Dodamo jajce, kocke belega kruha, sladkor po okusu in šilce žganja. Dobro zmešamo in oblikujemo za oreh debele kroglice. Nadev mora biti tako gost, da obdrži obliko.

Testo tanko razvaljamo. Nanj v primerni razdalji dveh do treh prstov polagamo pripravljen nadev v vrsto. S koleščkom za rezanje odrežemo toliko testa, da z njim pokrijemo naložen nadev. Dobro stisnemo robove testa, da se zlepijo in sočasno iztisnemo odvečni zrak. S koleščkom ločimo posamezne žepke med seboj. Nadaljujemo, dokler nam ne zmanjka testa. Pripravljene nudlne kuhamo v slanim kropu od deset do petnajst minut. Iz vroče vode jih poberemo s posebno odcedno nudlno kuhlo. Naložimo jih v pogreto skledo. Zabelimo jih s segretim ocvirki kot prilogo jedem ali z drobtinami in sladkorjem, prepraženim na maslu, če

jih ponudimo kot sladico. Nudlne lahko ponudimo tudi na že skoraj pozabljen način – v 'župi'. Kuhane vlijemo v skledo skupaj s tekočino, v kateri so se kuhali, in zabelimo z ocvirki in mastjo.

3.3.6 Podružnična šola Koprivna

Po obedu pri Škrubiju nadaljujemo pot proti izviru Meže in naprej po dolini Koprivne, in sicer mimo podružnične šole.

Verjetno še kdo ne ve, kje stoji šola v Koprivni. Premnogi Črnjani in drugi Korošci poznajo šolski okoliš šole v Koprivni kot priljubljen prostor za poletne piknike ali kot rastišče borovnic in gob ali kot izhodišče za planinske izlete in kolesarske ture.

Res je, da sama šolska zgradba dolgo ni kazala najlepše podobe, (šola je bila temeljito prenovljena poleti 2005), je pa med Koprivci zavest, da šola v tej dolini mora ostati, ker predstavlja gibalno in utrip kraja.

Ta šolska zgradba je bila zgrajena leta 1954 in torej stara že 57 let.

Intervju z domačinom g. Kogelnikom – pravim Koprivčanom

Katerega leta ste se rodili in kje?

Rodil sem se leta 1943, in to 11. 11.1943, v domači hiši v Koprivni. Včasih mame namreč niso hodile rojevati v bolnico; je bilo predaleč in ceste so bile slabe. Rojevale so doma.

Kje ste obiskovali šoli?

Včasih je bila šola pri sv. Jakobu. Tam sem začel, ko pa so zgradili novo v Koprivni, sem nadaljeval tam. V Črno nisem hodil v šolo.

Kako je bilo biti učenec v Koprivni?

Do šole sem 1uro hodil peš. Nihče me ni vozil, tako kot jih danes.

V šoli smo bili tudi tepeni, če nismo kaj znali in smo morali po koncu pouka tudi dlje ostati za kazen.

Kaj ste imeli za malico?

Kar smo si nesli od doma.

Kaj pa ste sicer običajno jedli?

Kar smo pridelali doma. Kruh, testenine, krompir, mlečno kavo ...

Opišite razliko med poletjem in zimo v Koprivni.

Pozimi je bilo tudi do 2 m snega. Ko sem šel v šolo, sem bil čisto premražen in premočen. Poleti je bilo toplo in smo veliko delali na njivah, morali smo 'fejst' pomagati doma.

So starši hodili v službo oziroma kako ste preživljali dneve v Koprivni?

Nisem imel staršev, ker so jih ustrelili Nemci. Živel sem s stricem, teto in babico. Dneve sem preživel z delom na kmetiji.

Kako pogosto ste zahajali v Črno?

Nikoli. Niti v Črno, kaj šele dlje.

3.3.7 Kam? K sv. Jakobu, sv. Ani ali izviru Meže?

Višje od šole pri razpotju se lahko odločite za dve ali tri smeri. Pot vas lahko zanese k sv. Ani, sv. Jakobu ali pa izviru Meže.

Sv. Jakob

Gotska župnijska cerkev sv. Jakoba starejšega, zavetnika delavcev, romarjev in vojakov ter priprošnika za vreme in poljske pridelke, je bila domnevno pozidana v 13. ali 14. stoletju. Predstavlja enkraten krajinski spomenik, ki stoji nad dolino reke Meže na višini 1073 m. Zaradi svoje posebne lege je kljub zelo razgibani gorati pokrajini vidna iz vseh okoliških dolin, sporočilo njenih treh bronastih zvonov pa seže tudi do najbolj oddaljenih domačij. Poleg glavnega oltarja sv. Jakoba, upodobljenega s popotno palico in školjko, sta v cerkvi dva stranska oltarja Materi Božji in oltar sv. Petra. Posebnost je strop, poslikan z motivi rožnega venca in človekovih poslednjih reči s starinskimi podnapisi. Tako kot zunanost in notranost cerkve sta bili leta 1986 lepo obnovljeni tudi kapelici s kipoma sv. Jurija in sv. Martina ob vходу na pokopališče.

Sv. Ana

Na strmem pobočju Jelenovega vrha na višini 1221 m v bližini meje z Avstrijo stoji njena podružna cerkev sv. Ane. Svetnica je priprošnica za srečen zakon, porod in za obdarjenost z otroki ter zavetnica proti neurju.

Sv. Ana je gotska cerkev z oltarjem Črne Marije. Grajena je zelo preprosto, veliko pa prispeva k enotni podobi lepe koprivske pokrajine. Domačija Jelen ob cerkvi je izjemno lepa kmetija in je kot celota enkraten narodopisni spomenik

CERKEV SV. ANE Z OLTARJEM ČRNE MARIJE

Park kralja Matjaža, Center 101, 2393 ČRNA NA KOROŠKEM

☎ +38628704820 📠 +38628704822 ✉ info@parkkm.si

🌐 www.crna.si

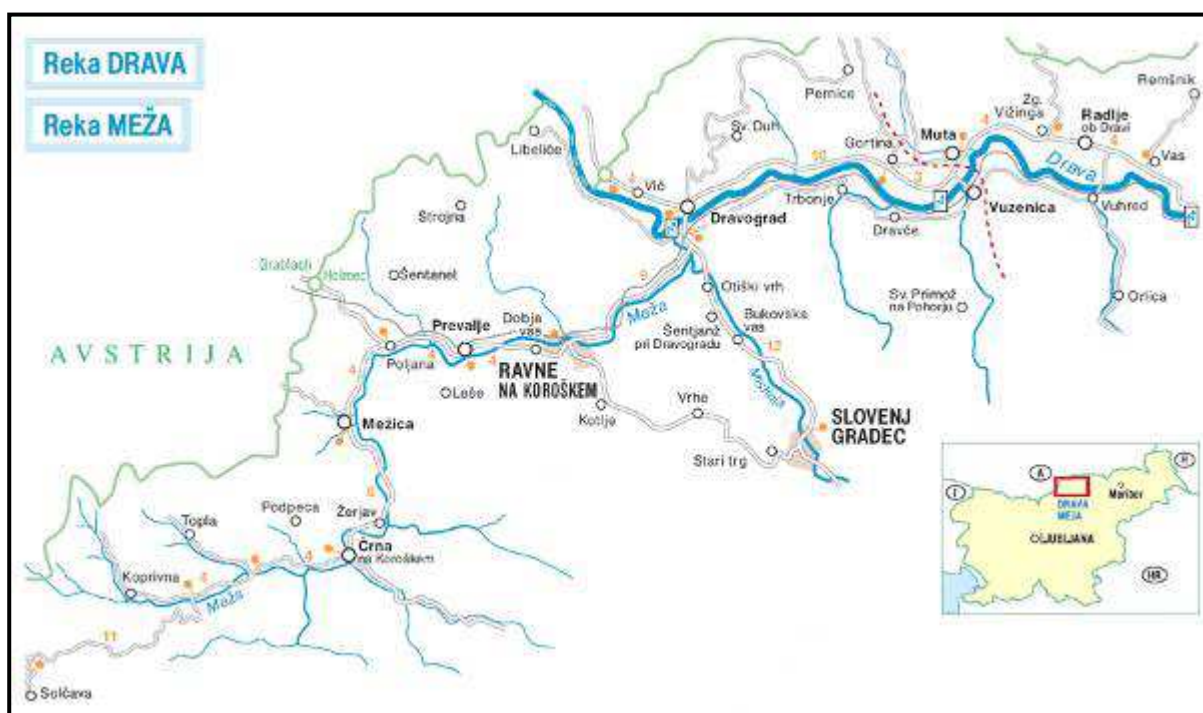
Rimska cerkev uradno zagotavlja, da črne Marije niso nič posebnega ter da se jim brez potrebe pripisuje posebna čudežna moč. Toda za romarje so vedno nekaj izjemnega, saj naj bi imele na človekovo življenje drugačen vpliv od tistega, ki jim ga pripisuje katoliška cerkev. Poleg omenjene črne Marije jih je na svetu še najmanj 35, in to ne samo v Evropi, temveč tudi v Mehiki in še bi lahko naštevali.

Kakor že samo ime pove, so ti kipi črne barve ter so iz ebenovine, črnega kamna ali iz libanonske cedre. Oblečeni so v drage obleke, ob slovesnostih pa okrašeni tudi z dragimi kamni. Na glavi imajo krono, velikokrat jih obkrožajo iz srebra narejene slikovne predstavitve lune ali zvezd, kar je mogoče povezati s poganskim oboževanjem ženskih boginj. Vse pa držijo v rokah majhnega otroka.

Najstarejše med črnimi Marijami spominjajo na skoraj že pozabljeno umetnost starega Egipta ali Bizanca. Veliko črnih Marij je bilo v stoletjih uničenih in so jih nadomestili z običajnimi Marijinimi kipi, nekaj pa so jih tudi prebarvali z belo barvo.

Izvir Meže

Meža, ki izvira blizu *Govševe planine* pod 1490 m n.v. visokim *Maroldičevim vrhom* ob državni meji z Avstrijo, ponikne in znova privre na površje pri kmetiji Kos v Koprivni, na slovenski strani, blizu Črne na Koroškem. Pot nadaljuje mimo Mežice, kjer je sotočje reke Meže s potokom Šumcem. Naslednji kraj, skozi katerega teče, so Prevalje, sledijo jim Ravne na Koroškem, svojo pot pa konča v Dravogradu, kjer je desni pritok reki Dravi. Meža sprejme več pritokov iz visokogorja na stiku Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp. Reka Meža združuje v pahljačastem povirju pritoke Topla, Koprivna, Javorski potok in Bistra in je od izvira do Črne na Koroškem tipičen primer alpske reke, saj je zarezana v ozke grape, ki jih obdajajo gozdnata pobočja s kopastimi vrhovi.

V povirju teče v smeri tektonike vzhodnih Karavank, smer vzhod-zahod. S pritoki teče po večinoma magmatskih in metamorfnih kamninah. Od Črne naprej teče proti severu skozi triasne apnenice in dolomite Pece in Uršlje gore, proti jugu pa jo loči od porečja Savinje greben Olševe in Raduhe ter greben Smrekovškega pogorja. V miocensko podolje je reka oblikovala do 1km široko dolino med Prevaljami in Ravnami na Koroškem. Reko odlikujejo tudi pestre rečne terase, tolmoni, brzice in soteske. Svojska lega in gore, ki jo obkrožajo, dajejo Mežiški dolini milo alpsko podnebje. Na klimo v dolini vpliva tudi visoka Peca, ki je do 250 dni v letu pokrita s snegom, zato so zime v dolini razmeroma mrzle, poletja pa so zmerno topla. V njenem porečju, ki meri 566 km², prevladuje snežno-dežni režim. Meža ima največji vodni pretok aprila in maja, najnižjega pa novembra. Povprečni pretok je 7m³/s.

Izvir reke Meže v sliki ...

...pogumno v svet!

Meža pri Črni na Koroškem

4 PROMOCIJSKI IZDELKI

4. 1 ZGIBANKE

Za odrasle pohodnike bomo pripravili zgibanko, v kateri bomo predstavili pot z zanimivimi vmesnimi postanki, zapisali, kako srečati Perkmandeljca, temeljne podatke o Koprivni, smeri prihodov in zemljevid.

Zgibanka bo opremljena s fotografijami in pomembnejšimi telefonskimi številkami.

4. 2 IGRA SPOMIN

Za otroke in mladino pa bomo izdelali igro spomin. Naredila jo bo skupina učencev pri izbirnem predmetu Turistična vzgoja in člani foto krožka na šoli, v sodelovanju z učiteljico in učenci pri tehničnem pouku. S pomočjo igre bodo lahko igralci odkrivali lepote in značilnosti Koprivne. Igro bo možno kupiti v TIC Črna in na OŠ Črna.

4. 3 NAPOJ MLADOSTI IN LJUBEZNI

Naša zamisel je, da bi bila promocija Koprivne in izvira Meže povezana z napojem mladosti in ljubezni.

Izdelali bi dva različna napoja v dveh različnih stekleničkah.

V prvem bi bila voda iz izvira reke Meže v Sloveniji – to bi bil napoj mladosti. Ko se povzpneš do te točke in se ozreš navzdol po dolini Koprivne, se ti resnično zdi, da si prerojen in polovico mlajši.

V drugi steklenički bi bila voda iz izvira reke Meže nekoliko višje, do koder težje pridemo in kamor se bodo podali le tisti, ki jim ljubezen veliko pomeni in so zanj pripravljene več storiti. To bo napoj ljubezni.

Napoja bi vsako leto izdelovali na tehničnem dnevu, na enem izmed športnih dni pa bi se podali proti izviru Meže po čarobna napoja.

Seveda bomo k vsakemu dodali natančno navodilo za uporabo.

Vse napoje bo možno kupiti na šoli po predhodnem naročilu.

Napoj mladosti

V njem so solze planin, ki so privrele na dan. Prinašajo mladost, vedrino duha, veselje gora. Če ta napoj kanete na oči, se pogled takoj spremeni. Vse okoli sebe boste videli v lepši luči. Priporočamo, da imate napoj vedno pri sebi.

Napoj ljubezni

V tem napoju so zdravilne učinkovine, ki so se nabrale v vodi, ko je le ta pronicala skozi debele plasti prsti.

Če imate ali boste imeli kakršne koli srčne bolečine oz. tegobe, odprite stekleničko in ljubljeno osebo kanite 5 kapljic v čaj, ki ste ga pripravili z ljubeznijo. Po uporabi kapljic ljubljena oseba nikakor ne bo mogla biti drugačna kot ljubeča do vas.

5 OGLAŠEVANJE IN PROMOCIJA

Celotno oglaševanje bo pod skupnim naslovom OD ČRNE DO IZVIRA MEŽE.

Oglaševali bomo Koprivno kot svojstveno naravno znamenitost, kamor se lahko odpravimo peš, s kolesom ali avtomobilom.

5. 1 KOROŠKI RADIO

Ga. Katja Gole, sodelavka Koroškega radia, Črnjanka, bo pripravila reportažo o letošnjem delovanju učencev na področju turizma.

5. 2 ČRJANSKE CAJTNGE

Z odgovorno urednico go. Ireno Greiner smo se dogovorili, da bomo lahko predstavili naš projekt v lokalnem časopisu Črjanske cajtnge. Predstavili bomo našo naravno znamenitost in promocijske izdelke, ki so nastali ob tem projektu.

5. 3 SPLET

Na spletni strani šole Črna bomo odprli zavihek z naslovom TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA, kjer bomo objavili letošnjo turistično nalogo, vse prispevke o Koprivni, slike z našega pohoda k izviru Meže in predstavili promocijske izdelke.

6 SKLEPNI DEL

Naloge smo se lotili zelo resno.

V projekt Všeč mi je, smo vložili veliko ur, veliko idej. Izmenjali smo mnogo mnenj in idej. Nastala je zanimiva naloga in različni izdelki. Seveda se bomo trudili, da ne bo ostalo samo pri tem, kajti preveč časa smo vložili v raziskavo. Veseli smo, da je odziv ljudi v turističnih dejavnostih in na Občini vedno tako pozitiven do dela otrok, učencev in njihovih mentorjev. Že zato se je bilo vredno truditi. Spoznali smo veliko novih ljudi, s katerimi se bomo v bodoče radi družili. Tudi to lahko pripomore k prepoznavnosti kraja.

Učenci so se kalili v različnih dejavnostih. Vili so v vlogah novinarjev, fotografov, turističnih delavcev. Tako so spoznali kar nekaj poklicev. Ugotovili so, da marsikaj ni tako enostavno, kakor zgleđa. Treba je vaditi, iskati, brskati, se truditi, potem pa že gre. Za to dragoceno izkušnjo smo hvaležni. Najvažnejše pa je, da smo se ob tem delu imeli 'fajn', doživeli prijetne trenutke in da jih še bomo.

Največ pa je vreden naš občutek, da smo postali del nečesa. Da smo del kraja, da mu pomagamo, da nekdo sliši naše ideje, se jih razveseli, je vesel, da želimo pomagati. Mladini privzgajamo ljubezen do domačega kraja, da se bodo radi vračali v domači kraj.

7 VIRI IN LITERATURA

- Ustni viri
- Fotografski material fotografskega krožka OŠ Črna na Koroškem
- Koroška ... in barvitost dolin, RRA Koroška d. o. o.; Kreatur d. o. o. 2004
- Internet;
<http://www.koroska.si/.index1.php?site=foto>
<http://www.karavanke.eu/resources/files>
<http://www.glasdoline.si>
<http://www.skrubi.net/index.sl.shtml>

OŠ ČRNA NA KOROŠKEM
Center 142
2393 Črna na Koroškem
tel.:(02)870 41 40
e-mail: o-crna.mb@guest.arnes.si
Ravnateljica: Romana KOŠUTNIK
Lektorirala: Milena MESNER
Uredil: Branko HANCMAN